

Kodeks Etyki działań artystycznych prowadzonych w sali teatralnej 74, zarówno przez wykładowczynie i wykładowców, jak i studentki i studentów oraz inne osoby inicjujące działania twórcze, a także wszystkich działań artystycznych i warsztatów realizowanych poza salą teatralną 74 w ramach kierunków Wiedza o Teatrze oraz Teatrologia w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ, aktywność Koła Naukowego Teatrologów oraz Koła Naukowego Performatyków dąży do zapewnienia najwyższych standardów kształcenia i rozwoju oraz realizuje wyrażone w Statucie Uniwersytetu Jagiellońskiego zasady oraz wartości, w tym w szczególności idee tolerancji, poszanowania praw i godności człowieka. Powstał z inicjatywy i z udziałem studentek i studentów obu kierunków i jest wyrazem potrzeb członków i członkiń wspólnoty akademickiej współpracujących z katedrą.

Uznajemy potrzebę realizacji działań artystycznych w programie kierunków studiów prowadzonych przez Katedrę Teatru i Dramatu, Koło Naukowe Teatrologów oraz Koło Naukowe Performatyków. Taki proces rozwoju – często wymagający zaangażowania fizycznego i emocjonalnego, a nie tylko intelektualnego – jest jednak bardzo dużym wyzwaniem dla wszystkich osób biorących w nim udział. Kodeks ma pomóc zagwarantować wolność artystyczną i kreatywność w nauczaniu i rozwoju oraz swobodę ekspresji w pełnej wzajemnego szacunku atmosferze wolnej od jakichkolwiek form dyskryminacji.

Kodeks powstał w wyniku ścisłej współpracy z mgr Katarzyną Jurzak – Pełnomocniczką Rektora UJ ds. bezpieczeństwa studentów i doktorantów UJ. Jest on elementem szerszych działań antydyskryminacyjnych i prorównościowych realizowanych na uczelni w związku z wejściem w życie nowego Statutu oraz realizuje założenia Strategii Rozwoju UJ na lata 2014-2020 (<https://www.uj.edu.pl/documents/10172/84593596/Strategia-Rozwoju-UJ-2014-2020.pdf/f490b8e5-83f9-4509-9f9e-f88a1d89bd3c>).

KODEKS ETYKI

Katedry Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ

działań artystycznych prowadzonych na kierunkach Wiedza o Teatrze oraz Teatrologia w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ, a także przez Koło Naukowe Teatrologów oraz Koło Naukowe Performatyków

I. Wstęp

1. Celem Kodeksu Etyki Katedry Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ (dalej: Kodeks Etyki) jest uszczegółowienie regulacji zawartych w §4 przepisów Statutu Uniwersytetu Jagiellońskiego: „Każdy pracownik Uniwersytetu powinien służyć podstawowej misji uczelni, jaką jest rozwój i przekazywanie wiedzy oraz tworzenie warunków niezbędnych do nauczania, wychowywania i pracy naukowej” oraz „Uniwersytet przeciwdziała dyskryminacji i zapewnia równe traktowanie wszystkich członków wspólnoty uczelni” i dostosowanie ich do specyfiki działań artystycznych prowadzonych na kierunkach Wiedza o Teatrze i Teatrologia na Wydziale Polonistyki UJ oraz w ramach działalności Koła Naukowego Teatrologów oraz Koła Naukowego Performatyków.

2. Kodeks Etyki określa podstawowe wartości, prawa, obowiązki i wolności osób prowadzących i uczestników/ uczestniczek realizowanych w katedrze działań artystycznych. Osoby te zapoznają się z Kodeksem Etyki podczas pierwszej wizyty w sali teatralnej 74 lub na stronie internetowej katedry lub podczas pierwszych zajęć warsztatowych czy działań artystycznych, których miejsce realizacji może być inne niż sala teatralna 74. Kodeks Etyki ma zastosowanie podczas wszystkich działań artystycznych realizowanych na kierunkach Wiedza o Teatrze oraz Teatrologia w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ, a także przez Koło Naukowe Teatrologów oraz Koło Naukowe Performatyków, a jego treść jest opublikowana na stronie internetowej Katedry Teatru i Dramatu oraz wywieszona na ścianie w sali teatralnej 74.

3. Ilekroć w Kodeksie Etyki jest mowa o osobach uczestniczących w działaniach artystycznych, należy przez to rozumieć: wszystkich/wszystkie, które zostały uprawnione do przebywania w sali teatralnej 74, a także wszystkich/wszystkie, które uczestniczą w warsztatach i działaniach artystycznych realizowanych na kierunkach Wiedza o Teatrze oraz Teatrologia w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ, a także przez Koło Naukowe Teatrologów oraz Koło Naukowe Performatyków.

4. Ilekroć w Kodeksie Etyki jest mowa o działaniach artystycznych w sali teatralnej 74, należy przez to rozumieć: wszystkie działania artystyczne i warsztaty realizowane na kierunkach Wiedza o Teatrze oraz Teatrologia w Katedrze Teatru i Dramatu na Wydziale Polonistyki UJ, a także przez Koło Naukowe Teatrológów oraz Koło Naukowe Performatyków.

II. Podstawowe wartości, prawa, obowiązki i wolności

1. Uznajemy potrzebę realizacji działań artystycznych w programie kierunków studiów prowadzonych przez Katedrę Teatru i Dramatu, Koło Naukowe Teatrológów oraz Koło Naukowe Performatyków. Działania artystyczne często wymagają od uczestników/uczestniczek zaangażowania fizycznego i emocjonalnego, a nie tylko intelektualnego, dlatego stwarzają szczególne ryzyko zaistnienia sytuacji mogących naruszyć dobra osobiste osób prowadzących i uczestników/uczestniczek. Działania artystyczne wymagają zatem szczególnie precyzyjnego i ostrożnego określenia zasad współpracy, które zagwarantują wolność artystyczną i kreatywność w nauczaniu i rozwoju oraz swobodę ekspresji, a jednocześnie stworzą przestrzeń do pracy wszystkim osobom przebywającym w sali teatralnej 74 w atmosferze wolnej od jakichkolwiek form dyskryminacji – w szczególności ze względu na: płeć, rasę, narodowość, orientację seksualną, tożsamość genderową, stan zdrowia, stopień sprawności, światopogląd, wiek, wyznanie oraz molestowania, molestowania seksualnego, mowy nienawiści i wszelkich innych zachowań niepożądanych przez wszystkie osoby przebywające w sali teatralnej 74.

2. Osoba prowadząca wszelkie działania artystyczne i edukacyjne ujęte w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74 powinna w szczególności:

- dokładnie opisać i poddać dyskusji – w oparciu o dobrą wolę obu stron – zasady współpracy (np. ustalić szczegółowy grafik, który zapewni optymalizację nakładu czasu i energii wszystkich osób uczestniczących w działaniach) oraz jej oceny w ewaluacji;
- respektować prawo osób uczestniczących w działaniach do wyrażenia własnych oczekiwań w stosunku do powierzonych im zadań i funkcji oraz do odmowy ich wykonania ze względów osobistych, zdrowotnych, światopoglądowych, religijnych. Motywy odmowy nie powinny być omawiane na forum grupy. Natomiast w ramach zajęć dydaktycznych osoba prowadząca zajęcia powinna zapewnić uczestnikom i uczestniczkom możliwość wyboru alternatywnego wobec realizacji projektu artystycznego sposobu zaliczenia zajęć; forma ta powinna być zawarta w sylabusie i omówiona na początku zajęć. W przypadku odmiennej oceny zasadności odmowy Kierownik Katedry Teatru i Dramatu lub wyznaczona przez niego osoba podejmuje koncyliację;
- respektować prawo wszystkich osób uczestniczących w działaniach do określenia zakresu czasu pracy i czasu wolnego (poza harmonogramem zajęć dydaktycznych) i nie wymagać od nich pozostawiania do dyspozycji (np. „pod telefonem”);
- próby do scen przemocy oraz scen intymnych i ich realizacja powinny przebiegać z zachowaniem szczególnych środków zabezpieczających komfort, granice, bezpieczeństwo, godność osób biorących w nich udział; nie mogą się odbywać bez

wyraźnej, swobodnej, świadomej, aktualnej i pełnej zgody - osoby, której dotyczą (w sferze płciowości i intymności nie funkcjonuje podczas działań artystycznych tzw. dorozumiana zgoda);

3. Osoba uczestnicząca we wszystkich działaniach artystycznych i edukacyjnych ujętych w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74 powinna:

- respektować prawo osoby prowadzącej wszelkie działania artystyczne i edukacyjne w sali teatralnej 74 do wyboru metody dydaktycznej;
- respektować prawo osoby prowadzącej wszelkie działania artystyczne i edukacyjne w sali teatralnej 74 do podziału zadań powierzonych uczestnikom/ uczestniczkom projektu zgodnych z jego oceną ich indywidualnych predyspozycji, możliwości i ograniczeń; w sytuacji konfliktowej komunikować swój sprzeciw w sposób nienaruszający godności i kompetencji osoby prowadzącej;
- respektować prawo osoby prowadzącej zajęcia do oceny pracy studentów/ studentek według przedstawionych wcześniej kryteriów; w sytuacji konfliktowej, komunikować swój sprzeciw w sposób nienaruszający godności i kompetencji osoby prowadzącej zajęcia.

4. Wszystkie osoby uczestniczące we wszystkich działaniach artystycznych i edukacyjnych ujętych w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74:

- respektują prawo każdej/ każdego do zaznaczenia swoich granic intymności i ich komunikowania; granice te nie powinny podlegać krytyce i powinny być omawiane osobiście, nie na forum grupy;
- we wzajemnych kontaktach kierują się zasadami kultury, szacunku, odpowiedzialności, uczciwości i bezstronności; zachowywać się uprzejmie i kulturalnie oraz udzielać wyczerpujących, rzeczowych i konkretnych informacji;
- respektują prawo każdej osoby uczestniczącej w warsztatach do swobodnej ekspresji własnej osobowości przejawiającej się m.in. w wyglądzie, ubiorze czy zachowaniu;
- w trakcie ewaluacji działań artystycznych i edukacyjnych obowiązują zasady konstruktywnego feedbacku, co oznacza, że należy koncentrować się na skuteczności, użyteczności, walorach artystycznych i edukacyjnych projektu; rozmowa o słabych stronach projektu powinna respektować godność wszystkich osób uczestniczących i stymulować do dalszego rozwoju;
- komunikują się ze sobą w sposób kulturalny i empatyczny, nieposiadający znamion dyskryminacji;
- mają prawo do zaznaczania swoich granic fizycznych, emocjonalnych, światopoglądowych i tożsamościowych (np. mają prawo odmówić wykonywania niekomfortowych działań fizycznych i brania udziału w interakcjach z innymi osobami uczestniczącymi, np. zakładania kostiumu zawstydzającego wykonawcę/ wykonawczynię);
- dbają o dobre relacje i atmosferę pracy (przykładami złych praktyk są np.: antagonizowanie grupy lub marginalizowanie poszczególnych uczestników/ uczestniczek projektu; naśmiewanie się, zawstydzanie i krytykowanie na forum grupy uczestników/ uczestniczek projektu oraz osoby prowadzącego/ prowadzącej);

- w wypadku wyraźnej różnicy zdań, ocen i celów starają się podjąć dialog;
- respektują zawarte w niniejszym Kodeksie Etyki wytyczne. Nic nie uzasadnia podejmowania wobec osób uczestniczących działań, które są zakazane zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki. Metoda dydaktyczna nie może stanowić usprawiedliwienia dla tego typu działań.

III. Reakcja i pomoc

1. Osoba prowadząca wszelkie działania artystyczne i edukacyjne ujęte w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74 ma obowiązek reagować na zachowania niedopuszczalne zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki, bez względu na to, czy jest osobą pokrzywdzoną takimi zachowaniami, ich świadkiem czy jedynie ma o nich wiedzę.

2. Każdy uczestnik/ uczestniczka działań artystycznych i edukacyjnych ujętych w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74 ma prawo i obowiązek komunikować – w dogodnej dla siebie formie (np. w czasie umówionej rozmowy, za pomocą poczty uniwersyteckiej, za pośrednictwem zaufanej osoby) – zachowania niedopuszczalne zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki, bez względu na to, czy jest osobą pokrzywdzoną takimi zachowaniami, ich świadkiem czy jedynie ma o nich wiedzę.

3. Osoba pokrzywdzona zachowaniami niedopuszczalnymi zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki może zakomunikować – w dogodnej dla siebie formie (np. w czasie umówionej rozmowy, za pomocą poczty uniwersyteckiej, za pośrednictwem zaufanej osoby) – niekomfortowe dla niej zachowania i ma prawo wytyczyć niekwestionowane, osobiste granice (może skorzystać przy tym z modelu informacji zwrotnej FUKO -> fakty, uczucia, konsekwencje, oczekiwania).

4. Uczestnik/ uczestniczka działań artystycznych i edukacyjnych ujętych w Regulaminie pracy i funkcjonowania sali teatralnej 74 pokrzywdzona zachowaniami niedopuszczalnymi zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki może skorzystać według swojego wyboru ze wsparcia w szczególności następujących osób:

- mgr Ewa Stoecker, specjalistka w Dziale ds. Bezpieczeństwa i Równego Traktowania – Bezpieczni UJ (www.bezpieczny-student.uj.edu.pl; +48 12 663 29 38, +48 506 006 526, ewa.stoecker@uj.edu.pl),
- mgr Wojciech Jarczyk, samodzielny referent w Dziale ds. Bezpieczeństwa i Równego Traktowania – Bezpieczni UJ (www.bezpieczny-student.uj.edu.pl; +48 12 663 29 36, +48 539 672 166, wojciech.jarczyk@uj.edu.pl)
- prof. dr hab. Grzegorz Niziołek, Kierownik Katedry Teatru i Dramatu UJ (grzegorz.niziolek@uj.edu.pl),
- dr hab. Marcin Kościelniak, Kierownik kierunku Teatrologia (marcin.koscielniak@uj.edu.pl),

- dr Monika Kwaśniewska-Mikuła, Kierowniczka kierunku Wiedza o teatrze (monika.kwasniewska@uj.edu.pl),
- dr Agnieszka Wanicka, Przewodnicząca Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia dla kierunków Wiedza o Teatrze i Teatrologia (agnieszka.wanicka@uj.edu.pl),
- dr. hab. Małgorzata Sokalska, prof. UJ, Prodziekan ds. dydaktycznych na Wydziale Polonistyki UJ (malgorzata.sokalska@uj.edu.pl),
- Każdej osobie zatrudnionej w Katedrze Teatru i Dramatu UJ, do której osoba pokrzywdzona ma zaufanie.

Zaleca się rozwiązywanie zaistniałych problemów najbliżej miejsca ich wystąpienia. W sprawach dotyczących bezpieczeństwa osobistego, poczucia bezpieczeństwa, dyskryminacji warto skorzystać w pierwszej kolejności ze wsparcia programu Bezpieczni UJ. W pozostałych sprawach, szczególnie związanych z tokiem studiów, zaleca się skorzystanie ze wsparcia oferowanego w katedrze i na wydziale. Osoby studiujące mają również możliwość skorzystania ze wsparcia w sytuacji kryzysu psychicznego lub doświadczanych problemów emocjonalnych w Studenckim Ośrodku Wsparcia i Adaptacji (SOWA, <https://www.uj.edu.pl/sowa>, tel. interwencyjny +48 606 406 158, sowa@uj.edu.pl).

5. Osoba prowadząca zajęcia pokrzywdzona zachowaniami niedopuszczalnymi zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki może skorzystać według swojego wyboru ze wsparcia w szczególności następujących osób:

- prof. dr hab. Grzegorz Niziołek, Kierownik Katedry Teatru i Dramatu UJ (grzegorz.niziolek@uj.edu.pl),
- dr Agnieszka Wanicka, Przewodnicząca Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia dla kierunków Wiedza o Teatrze i Teatrologia (agnieszka.wanicka@uj.edu.pl);
- dr. hab. Małgorzata Sokalska, prof. UJ, Prodziekan ds. dydaktycznych na Wydziale Polonistyki UJ (malgorzata.sokalska@uj.edu.pl).

6. Osoba zgłaszająca lub osoba pokrzywdzona zachowaniami niedopuszczalnymi zgodnie z niniejszym Kodeksem Etyki może liczyć na wsparcie przewidziane przepisami prawa oraz procedurami obowiązującymi w uczelni. Zgłoszenie sprawy następuje w warunkach zapewniających poczucie bezpieczeństwa. Można to zrobić za pomocą aneksu do niniejszego kodeksu, który stanowi wzór zgłoszenia nieprawidłowości. Poinformowanie o wystąpieniu niedopuszczalnych zachowań nie może być podstawą niekorzystnego traktowania osoby, nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec niej, a zwłaszcza przyczynić się do niezaliczenia przez studenta/ studentkę przedmiotu. Zasada ta ma zastosowanie do osób pokrzywdzonych, zgłaszających, a także do świadków, którzy udzielili w jakiegokolwiek formie wsparcia osobie pokrzywdzonej.